

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

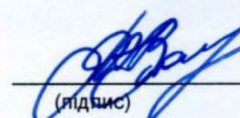
Кафедра економіки підприємства та організації бізнесу
(назва кафедри)

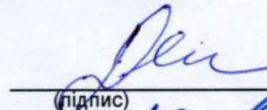
НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 051 Економіка
освітня програма Економіка бізнесу

Завідувачка кафедри економіки підприємства та організації бізнесу
(назва кафедри)

ВЛАСЕНКО Т. А.
(прізвище та ініціали)

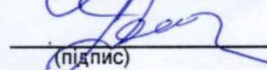
Гарант освітньо-професійної програми «Економіка бізнесу»
(назва програми)

ШИЯН Д. В.
(прізвище та ініціали)

Укладачі:

Власенко Т. А.
(прізвище та ініціали)

Котельникова Ю. М.
(прізвище та ініціали)

Шиян Д. В.
(прізвище та ініціали)

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2023

УДК 658(076.034)

НЗ1

Укладачі: Т. А. Власенко
Ю. М. Котельникова
Д. В. Шиян

Затверджено на засіданні кафедри підприємства та організації бізнесу.

Протокол № 8 від 05.01.2023 р.

Самостійне електронне текстове мережене видання

Наскрізна програма практики для студентів спеціальності НЗ1 051 "Економіка" освітньої програми "Економіка бізнесу" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Т. А. Власенко, Ю. М. Котельникова, Д. В. Шиян – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. – 16 с.

Подано наскрізну програму практики. Наведено загальні характеристики переддипломної практики, зміст практики, вимоги до баз практик. Уміщено питання щодо організації проведення та керівництва практикою, критерії оцінювання результатів практики.

Рекомендовано для студентів спеціальності 051 "Економіка" освітньої програми "Економіка бізнесу" другого (магістерського) рівня всіх форм навчання.

УДК 658(076.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2023

Вступ

Наскрізну програму практики складено, відповідно до Положення про проведення практики студентів Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, розробленого, згідно із Законом України "Про вищу освіту", Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.1993 р. № 93, Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, уведеного в дію наказом університету від 26.10.2020 р. № 5, стандартами вищої освіти, освітньо-професійною програмою, стандартами вищої освіти, освітньо-професійною програмою "Економіка бізнесу", другого (магістерського) рівня спеціальності 051 "Економіка".

Програма практичної підготовки дозволяє здобувачам вищої освіти скласти чітке уявлення про те, що їм доведеться виконувати під час практики, як вирішити індивідуальне завдання, яку допомогу вони можуть дістати від керівників практики, закладу вищої освіти та підприємства (організації, установи), а також працівників (керівників) підприємства, із якими вони будуть зустрічатися під час практики.

Здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти дістануть необхідний обсяг практичних знань і умінь, відповідно до складених робочих програм практик.

1. Вид, загальні характеристики, мета та заплановані результати практики

1.1. Вид практики (табл. 1):

Таблиця 1

Вид практики

Курс	Назва практики	Очна (денна) форма навчання	Заочна форма навчання	Кафедри, що забезпечують організацію	Тривалість практики	Семестри
II	Перед-дипломна	+	+	Економіки підприємства та організації бізнесу	6 тижнів	3-й

1.2. Характеристика практики (табл. 2).

Вид практики є обов'язковим освітнім компонентом.

Таблиця 2

Характеристика практики

Курси	Назви практик	Очна (денна) форма навчання	Заочна форма навчання	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Семестри	Форми контролю
II	Перед-дипломна	+	+	8	120	3-й	Звіт

1.3. Мета практики (*визначення основних завдань*):

Метою практичної підготовки студентів у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця є: оволодіння студентами сучасних методів та форм організації праці; формування

у них на базі одержаних в університеті знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень за основними напрямками роботи; формування потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Завдання практики формують із загальної мети практичної підготовки студентів.

Метою переддипломної практики є: закріплення і поглиблення знань, які одержали студенти під час навчання; набуття та розвиток навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи у реальних ринкових і виробничих умовах, а також для розв'язування завдань, пов'язаних із управлінням сучасними підприємствами в реальних соціально-економічних умовах їхнього функціонування.

Завданнями переддипломної практики є:

закріплення теоретичних знань та поглиблення практичних навичок організаційно-управлінського характеру у сфері економічної діяльності підприємства;

вивчення досвіду та методів організації виробництва, організаційно-економічних основ ведення бізнесу на зовнішніх ринках, методів і практичних засобів сучасного менеджменту організації безпосередньо на робочому місці в структурному підрозділі підприємства;

вивчення та аналіз роботи з планування, контролю і організації економічної діяльності;

здобуття практичних навичок з ухвалення різноманітних рішень управлінського характеру, досвіду керування та спілкування у колективі, дослідження ефективності системи комунікацій організації;

критичне осмислення специфіки функціонування досліджуваного підприємства та визначення основних шляхів підвищення ефективності економічної діяльності підприємства (організації) та виконання посадових обов'язків.

1.4. Заплановані компетентності та результати навчання (табл. 3).

**Заплановані компетентності та результати навчання
за видами практик**

Спеціальні компетентності (СК)	Загальні компетентності (ЗК)	Результати навчання (РН)
1	2	3
Переддипломна		
–	ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)	РН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності
СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки	ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	РН8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань
СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси	ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні	РН8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань
СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання	–	РН8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань
–	ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	РН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень

2. Зміст практики

2.1. Переддипломна практика:

1. Відповідно з навчальним планом Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, для підсилення практичного спрямування підготовки студентів другого року навчання другого (магістерського) рівня спеціальності 051 "Економіка" освітньої програми "Економіка бізнесу" передбачена переддипломна практика на базових підприємствах, установах та організаціях будь-якої галузі та форми власності, тобто на базах практики, які відповідають вимогам програми навчання.

2. Переддипломна практика є заключним етапом навчання та підготовки висококваліфікованих спеціалістів і повинна розширити й поглибити теоретичні і практичні знання за фахом, отримані під час навчання, закріпити здобуті організаційно-управлінські вміння та навички.

3. По закінченню переддипломної практики студент складає у письмовій формі звіт, який готується у формі консультативного проекту (загальне внутрішнє консультування), та відображає всі аспекти діяльності студента на місцях проходження переддипломної практики.

3. Вимоги до баз практики

3.1. Переддипломна практика.

Базою для проходження переддипломної практики можуть бути: підприємства різних форм власності, організації, державні фінансові установи. У цих умовах має бути забезпечене виконання студентами-практикантами програми практики.

Керівник практики від бази практики для забезпечення якісного проходження практики студентами має:

оформити наказ про прийняття студентів на практику;

разом із керівником практики від кафедри розподілити студентів за підрозділами бази практики та робочими місцями, які вимагають підготовки студентів за спеціальністю 051 "Економіка" освітньої програми "Економіка бізнесу";

спільно з керівником практики від кафедри економіки підприємства та організації бізнесу організувати і контролювати організацію практики студентів відповідно до графіка і програми практики;

забезпечити проведення інструктажів з охорони праці;

ознайомити студентів із організацією роботи на конкретних робочих місцях, допомагати їм правильно виконувати всі завдання, навчати практикантів раціональним методам роботи;

забезпечити виконання індивідуального завдання студентами;

керувати переддипломною роботою студентів, передбаченою завданням кафедри та надавати допомогу студентам в одержанні робочих матеріалів;

виконувати контроль проходження практики відповідно до календарного графіка;

приведення фактичного рівня знань, вмінь і навичок студента-практиканта до нормативних вимог.

Після закінчення терміну практики студент доповідає керівнику про закінчення практики і здає на перевірку щоденник і звіт у визначені випускаючою кафедрою терміни.

Результатом проходження переддипломної практики є складання звіту.

Звіт з переддипломної практики студенти друкують українською мовою на папері стандартного розміру. Звіт повинен відображати повну характеристику самостійної роботи практиканта на підприємстві (в установі) – базі практики.

Структурно звіт складається з розділів, які передбачені робочою програмою переддипломної практики та відображаються у змісті.

До звіту додається виконане індивідуальне завдання та/або копії документів (додатків) про виконану роботу. Усі додатки до звіту мають бути пронумеровані. Посилання у текстовій частині звіту на додатки подається із вказівкою на номер додатка.

Під час складання звіту з переддипломної практики необхідно підготувати до здачі всі офіційні документи, завірені печатками від бази практики (всього 4 печатки): направлення на практику (дві печатки: прибув, вибув), характеристику (завірену печаткою), робочу програму (завірену печаткою). Підготувати звіт згідно зі структурою: титульний аркуш, зміст, вступ, опис теоретичної та практичної частини згідно з тематикою практики, висновки, список використаної літератури. Зробити аналіз зі-

браної під час проходження переддипломної практики статистичної інформації, зробити відповідні висновки.

Усі питання, що відображаються в звітах з переддипломної практики, повинні бути розглянуті згідно з такими вимогами:

містити теоретичні та практичні аспекти певного питання;

під час висвітлення питань необхідно спиратись на чинні нормативно-правові документи, інструктивний матеріал, урахувати галузеві особливості підприємства (установи) – бази практики;

усі розрахунки мають бути виконані на основі офіційних інформаційних матеріалів у цифровому вираженні;

проведений аналіз з окремих питань має містити характеристику виявлених тенденцій, закономірностей і висновків, а також авторську позицію практиканта відносно процесів, які аналізуються, й відобразити його бачення розвитку процесу в перспективному періоді.

Обсяг звіту має бути достатнім для висвітлення змісту проведеної роботи. Додатки до звіту мають складатись із заповнених власноруч форм внутрішніх документів баз практики.

4. Організація проведення та керівництво практикою

Процес організації практики вимагає вирішення таких питань: вибір бази практики;

установлення загальних засад керівництва практикою;

визначення форми проведення практики;

визначення кола обов'язків і прав студентів-практикантів;

підготовка індивідуальних завдань для проходження практики;

підбір інформаційної бази практики (літературних джерел, законодавчих та нормативних документів тощо);

визначення форм і методів контролю за проходженням практики;

розроблення вимог щодо підготовки та оформлення звіту за результатами проходження практики.

Переддипломну практику на базах практики розпочинають із ознайомлення студентів-практикантів із організаційною структурою бази практики, її традиціями, досягненнями. Організовується зустріч практикантів із працівниками, які будуть причетні до виконання програми практики, розглядають робочі програми, уточнюють окремі положення.

Керівництво практикою студента здійснюється представниками закладу вищої освіти і баз практики.

Відповідальний за організацію і проведення практики на кафедрі зобов'язаний:

забезпечити проведення інструктажу студентів з правил охорони праці та техніки безпеки;

здійснювати організацію та методичне керівництво забезпечення практики студентів і контроль за її проведенням;

консультувати студентів у період практики;

організувати обговорення результатів проходження практики на засіданні кафедри з наданням пропозицій щодо її поліпшення.

Керівник практики від кафедри зобов'язаний:

здійснювати контроль підготовленості баз практики;

проводити загальні збори зі студентами, на яких інформувати про терміни проведення практики, викласти мету, завдання і зміст практики;

провести під розпис інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки і попередження нещасних випадків;

надати студентам-практикантам необхідні документи (направлення, програми, щоденник, календарний план, індивідуальне завдання, тему курсового і дипломного проєкту (роботи), методичні рекомендації та ін. - ші), перелік яких встановлює навчальний заклад і провести загальний інструктаж;

ознайомити студентів із системою звітності конкретного виду практики, терміном здачі звіту на кафедрі;

забезпечити високу якість проходження практики відповідно до програми та індивідуального завдання у тісному контакті з керівником практики від підприємства (організації, установи);

ознайомлення керівника від підприємства з програмою практики й узгодити графік її проходження;

провести захист звітів з практики студентів у встановлений термін і здати їх відповідальному по кафедрі за організацію практики студентів;

інформувати на засіданнях кафедри про хід практики;

звітування завідувачеві кафедри про підсумки практики з пропозиціями і зауваженнями щодо її проходження.

Обов'язки і права студента-практиканта. Обов'язки і права формуються в межах, які мають забезпечити виконання практикантом програм практики. Обов'язки студента регламентуються визначенням окре-

мих організаційних заходів, які має виконати студент-практикант.

У період практики студенти мають:

бути присутніми на загальних зборах щодо інформування особливостей проходження практики;

до початку практики одержати від керівника практики від кафедри економіки підприємства та організації бізнесу консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

своєчасно прибути на базу практики;

у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;

вивчити і чітко дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії;

нести відповідальність за виконану роботу;

своєчасно скласти та захистити звіт з практики.

До студента, що не виконав робочу програму практики та завдання у встановлений термін і отримав негативний відгук керівника або незадовільну оцінку на захисті, застосовуються заходи як до студента, що не встигає, включно з відрахуванням із закладу вищої освіти. У разі порушення студентом трудової дисципліни та правил внутрішнього розпорядку баз практики за поданням керівника підрозділу та керівника практики студент може бути усунений від проходження практики, про що сповіщають декана факультету та завідувача випускової кафедри. За їхніми пропозиціями ректор може розглядати питання про відрахування студента з ВНЗ.

У процесі проходження практики студенти мають право:

на одержання в період практики стипендії та бути зарахованими на вакантну посаду з оплатою праці (окрім стипендії) за рахунок бази практики;

отримувати необхідну інформацію для виконання завдань згідно з програмою практики;

користуватися інформаційним фондом баз практики з дозволу головних фахівців і керівників структурних підрозділів;

отримувати компетентну консультацію фахівців баз практики з питань, передбачених робочою програмою практики;

з дозволу керівника практики від баз практики користуватися обчислювальною технікою й оргтехнікою для оброблення інформації, пов'язаної з виконанням завдання практики;

користуватися послугами підрозділів невиробничої інфраструктури баз практики.

5. Оцінювання результатів практики

Оцінюють результати проходження й захисту практики за 100-бальною системою оцінювання результатів навчання, прийнятою в університеті (табл. 4).

Таблиця 4

Шкала оцінювання результатів проходження й захисту практики

Оцінка (за чотирибальною шкалою)	Оцінка (за стобальною шкалою)
Диференційована шкала	
Відмінно	90 – 100
Добре	74 – 89
Задовільно	60 – 73
Незадовільно	1 – 59
Недиференційована шкала	
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	1 – 59

Підсумкова кількість балів, набута здобувачем вищої освіти за результатами проходження практики, ураховує:

відгук керівника від бази практики;

відгук керівника від кафедри;

презентацію здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту;

відповіді на запитання.

Здобувачі вищої освіти, які не захистили у призначений термін звіти із практики, будуть мати академічну заборгованість.

5.1. Критерії оцінювання проходження й захисту переддипломної практики:

1 – 59 балів – програму практики не виконано, студент не дотримувався календарного плану проходження практики, систематично порушував встановлені терміни виконання завдань, наданих керівником; щоденник оформлений з порушенням встановлених вимог; структура звіту

не відповідає встановленим вимогам щодо змісту, не містить належної інформації про зміст, форму організації та контроль діяльності, що здійснювалася під час проходження практики або окремого її етапу, містить грубі змістові помилки або негативну характеристику керівника від бази практики, що дозволяє зробити висновок про невиконання або неналежне виконання програми переддипломної практики;

60 – 73 бали – програму переддипломної практики виконано студентом у неповному обсязі, студент загалом дотримувався календарного плану проходження практики, але допускав відступи від нього, які вплинули на якість практики; щоденник загалом містить належну інформацію, однак оформлений з порушенням встановлених вимог; структуру звіту побудовано згідно з вимогами, однак вона містить не більше одного обов'язкового елемента, частково або неповно виконаного; звіт з переддипломної практики свідчить про виконання програми практики загалом, переважно охоплює необхідну інформацію, яка є дещо поверхневою, висновки не містять належної аргументації; характеристика керівника від бази практики загалом позитивна;

74 – 89 балів – програму переддипломної практики виконано студентом у повному обсязі з дотриманням календарного плану проходження практики, однак наявні незначні зауваження щодо змісту й оформлення матеріалів практики; щоденник оформлено у належний спосіб з незначними зауваженнями щодо дотримання встановлених вимог; звіт з переддипломної практики загалом висвітлює необхідну інформацію, передбачену вимогами, охоплює всі етапи практики, містить позитивну оцінку керівника від бази практики, однак наявні несуттєві зауваження;

90 – 100 балів – програму переддипломної практики виконано студентом у повному обсязі з чітким дотриманням календарного плану проходження практики; щоденник оформлено у належний спосіб з повним дотриманням встановлених вимог; звіт з переддипломної практики складений з дотриманням усіх встановлених вимог і містить усю необхідну інформацію щодо процесу організації та результатів проходження переддипломної практики: реалізації індивідуальної програми практики та інших завдань, одержаних від керівників практики для виконання на базі практики; ефективності та корисності практики з погляду набутих навичок та вмінь, стану підготовленості зібраних матеріалів для магістерської дипломної роботи тощо; матеріали звіту охоплюють усі етапи практики; характеристика керівника від бази практики містить високу позитивну оцінку та засвідчує, що програму практики виконано повною

мірою й у належний спосіб. Студент підтверджує високий рівень набутих знань та отриманих навичок під час проходження переддипломної практики, вільно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики загалом, надає правильні й аргументовані відповіді на всі запитання з програми практики.

Рекомендована література

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

2. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця [Електронний ресурс] : Наказ № 5 від 26.10.2020 р. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/Polozhennya-pro-organizatsiyu-osvitnogo-protsesu-u-HNEU.pdf>.

3. Положення про практичну підготовку в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, затвердженого наказом 31.01.2020 р. № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Polozhennya-pro-organizatsiyu-praktyky-studentiv.pdf>.

4. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затверджене наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>.

5. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1556-18>.

6. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2145-19>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Види, загальні характеристики, мета та заплановані результати практики.....	4
2. Зміст практики	7
3. Вимоги до баз практики	7
4. Організація проведення та керівництво практикою.....	9
5. Оцінювання результатів практики.....	12
Рекомендована література.....	14

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Наскрізна програма практики
для студентів спеціальності
051 "Економіка"
освітньої програми "Економіка бізнесу"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Власенко** Тетяна Анатоліївна
Котельникова Юлія Миколаївна
Шиян Дмитро Вікторович

Відповідальний за видання *Т. А. Власенко*

Редактор *А. С. Ширініна*

Коректор *Н. В. Загородня*

План 2023 р. Поз. № 46 ПП. Обсяг 16 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*